

Arvensis

GRANSKAD KUNSKAP FRÅN HUSHÅLLNINGSSÄLLSKAPENS HIR-RÅDGIVARE

7.2015
NOVEMBER

25 mm optimalt

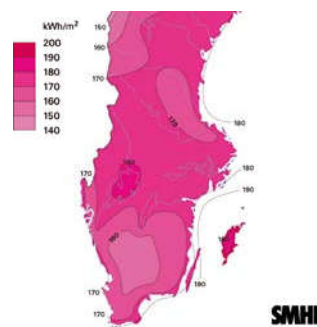

400 kilo vitklöverfrö
med får

N-upptaget
i nollrutan
ger svar

Bestämmer
skördetaket

Det bästa
med
rörsvingel

Skribenter i detta nummer: Louise Zetterholm, Johan Kullsand, Nils Yngveson, Katarina Berlin, Per Ståhl, Marcus Willert, Pauliina Jonsson, Olof Pålsson, Stefan Gustavsson, Sara Bergström Nilsson, Emma Hjelm, Frans Johnson, Henrik Nätterlund, Ida Lindell, Christer Johansson, Gunnel Hansson, Erik Jönsson, Anders Pålsson

Management för rörsvingelvallen

En tålig och kraftfull spelare i vallen som kräver mycket kväve och skörd i rätt tid. Det är rörsvingeln vi pratar om.

Under de senaste fem åren har vallfröblandningar med rörsvingel ökat kraftigt i odling. Mycket hög avkastningspotential och bästa vinterhärdigheten av vallarterna hör till grässets goda egenskaper. På senare tid har rörsvinglarna ifrågasatts ur ett utfodringsperspektiv då en del menar att de bidrar till en för låg energi i skördarna och att det sänker mjölkavkastningen. Tidigare utfodringsförsök, där rörsvingelhybriden Hykor ingått, har inte visat sämre mjölkproduktion. Innan vi har försöksresultat med eventuella nackdelar har rörsvingel med rätta sin givna plats på många gårdar. Hur funkar då rörsvingel och dess släkting rörsvingelhybriden som uppför sig på ungefär samma sätt, i vallen? Kunskap om hur arterna fungerar gör att vi kan utnyttja dem på bästa sätt, vall-management helt enkelt.

Kväve toppar skörden

Rörsvingel etablerar sig långsamt och lägger mycket kraft på att etablera ett stort rotsystem som gör att den tål både torka och väta bra. Från vallår två och i återväxtskördarna avkastar de därför mer. Tidigare försök har gett 2 ton ts högre skörd för rörsvingelhybrid jämfört med ängsvingel. I pågående försök på fyra platser där bland annat baljväxtrandelen utvärderas med olika gräsarter verkar blandningar med rörsvingel ge högre avkastning redan i förstaårsvallen.

Med hög avkastning kommer högt kvävebehov. I försök (L6-472) var en totalgiva på 270 kilo kväve (105 + 90 + 75

Inrutat. Rörsvingel och rörsvingelhybrid ser ut att avkasta högst av gräsen i blandning även första vallåret i årets fältförsök.

kg) per hektar mest lönsam. Vill man värna om sin klöverandel i rörsvingelvallen visar gödslingsförsöken att 180 kilo kväve (70+60+50 kg N) per hektar ger bästa utbyte för blandvallen.

Konkurrerar och konkurreras

Rörsvingeln och rörsvingelhybridernas starka konkurrensförmåga gör att de i äldre vallar helt kan dominera. Men det kan finnas en poäng att låta andra arter ”möta upp” i utfodringen, för timotej krävs då en konkurrensstark sort, exempelvis Grindstad. För klöver krävs en stor andel (ca 20 %) för att klövern fördelar ska kunna utnyttjas i vallen.

Att engelskt rajgräs och rajsvinglar är aggressiva och kanske till och med konkurrerar ut rörsvingeln i etableringsfasen behöver inte vara ett bekymmer i mildare områden där rajgräset inte är så utsatt för

utvintring. Då kan man få både engelska rajgräsets positiva egenskaper med högt energivärde och rörsvingelns positiva påverkan på avkastningen och uthållighet.

Skiften som skördas i tid

En skörd i rätt tid är a och o för ett högt energivärde för rörsvingel. Arten behöver då skördas minst var femte vecka vilket i södra Sverige ofta innebär fyra skördar per säsong. När gräsen är i begynnande vippgång ska förstaskörden slås.

I återväxterna går rörsvingeln oftast inte upp i strå så därför får man fokusera på bladens tillväxt och mängd grönmassa i vallen. Komplettera gärna med egen vallprognos.

Utvintring kostar

Värderas ett intensivt skördesystem och en stor vallavkastning har vi utöver rörsvingel

även rajsvingel eller engelskt rajgräs som arter i vallen. De är intressanta och smakliga i utfodringen men känsliga för utvintring. Det behöver inte bli något större problem om en tvåårsvall planeras på lite kärvare odlingslokaler.

Däremot blir anläggningskostnaden större. Om vi uppskattar snittkostnaden för att nyanlägga en vall till 3 400 kronor per hektar (2 500+900 kr/ha för maskinkostnader resp. vallfrö) blir den 1 700 kronor per hektar och år för en tvåårsvall men 700 kronor per hektar och år för en femårsvall. En merkostnad på 1 000 kronor per hektar och år för tvåårsvallen jämfört med femårsvallen

är knappt motiverad om rörsvingelvallen lyckas leverera höga skördar till god kvalitet år efter år.

Välj ut rätt skiften

Mest odlingsvärd blir rörsvingel i områden där engelskt rajgräs och rajsvingel lätt utvintrar som i exempelvis Sjuhärad och Småländska höglandet, där man ändå inte vågar rekommendera över 15-20 procent engelskt rajgräs i vallfröblandningen. Extra intressant är rörsvingel då man samtidigt värderar hög och stabil skörd, till exempel vid stort grovfoderbehov och begränsad areal.

På små skiften med mycket sten blir kostnaden att lägga om vallen dessutom extra hög och här finns ännu större värde i att låta vallen ligga längre. En bra strategi kan vara att ha rörsvingel på skiften närmast gården där man lätt kan ha uppsikt och andra mer extensiva blandningar för tvåskördesystem på skiften längre bort och på mulljordar. ■

SLUTSATSER OM VALLAR MED RÖRSVINGEL OCH RÖRSVINGELHYBRIDER

- Mest intressanta i kärvare lägen och i vallar med lång liggtid.
- Behöver mycket kväve.
- Cirka en veckas tidigare skördetidpunkt mot traditionell blandvall och max fem veckors skördeintervall.
- Komplettera med egen vallprognos inför förstaskörden.
- Sprid riskerna – välj ut vissa skiften, gärna nära gården för att lättare hålla koll på rörsvingelns snabba utveckling.
- Alla ska inte odla rörsvinglar! Välj gräs med bredare skördefenster om det finns svårighet att skörda i tid.

VAD ÄR VAD BLAND GRÄSEN?

Rörsvinglar: En egen gräsart (*Festuca arundinacea*). Sorter: Swaj och Kora

Rörsvingelhybrider: Korsning mellan italienskt rajgräs och rörsvingel. Sorter: Hykor och Felina

Rajsvinglar: Korsning mellan italienskt rajgräs och ängssvingel. Sorter: Felopa och Perun.

Tidigare benämndes ofta rörsvingelhybrider även de som rajsvinglar, vilket är korrekt rent botaniskt (engelska *festilolium*). Dagens begrepp rörsvingelhybrider ger dock bättre ledtråd om gräsets egenskaper.

Arvensis ges ut av de oberoende organisationerna HIR Skåne, Hushållningssällskapen Skåne, Skaraborg, Östergötland, Kalmar-Kronoberg-Blekinge, och Växa Sverige.

Arvensis förmedlar granskad och komprimerad kunskap även med internationell utblick. Målgruppen är professionella lantbrukare inom växtodlingsområdet. Våra skribenter är i huvudsak HIR-rådgivare som befinner sig mitt i lantbrukarnas vardag och verklighet.

Redaktion

Borgeby Slottsväg 11,
237 91 Bjärred
Tel 010-476 20 00
arvensis@hushallningssallskapet.se
www.arvensis.se
e-postadress till redaktion och
annonser är förnamn.efternamn@
hushallningssallskapet.se

Gunnel Hansson
Tel 010-476 22 79

Emma Hjelm Tel 010-476 22 81

Linda af Geijersstam
Tel 0706-15 67 70

Björn Roland Tel 0511-248 35

Henrik Nätterlund
Tel 019-603 27 13

Artiklarna skrivs i samarbete mellan författaren och redaktionen. Har du synpunkter eller förslag på artiklar hör av dig till redaktionen.

Ansvarig utgivare

Erik Stjernedahl
Tel 010-476 22 01

Annonser

Thomas Linné
Tel 0708-81 66 11

Prenumerera på Arvensis

8 nummer per år för
895 kr/år + moms
Anmäl dig på www.arvensis.se
eller 010-476 20 00

Grafisk form

Graf&Bild AB, Västerås

Tryck

Kepa Tryck AB, Kävlinge

Omslagsfoto:

Henrik Nätterlund

Utgivningsplan 2015

	Annonsstopp	Utgivn.dag
Nr 7	14 okt	2 nov
Nr 8	25 nov	14 dec

Den skörd jag inte kan få

Det är just vad många funderar på. Och det behöver inte vara så dumt egentligen. Maxskörd är något vi faktiskt bör sträva mot. Efter förutsättningarna i det egna fältet och om inte lönsamheten sätter stopp alltså.

I Arvensis 7 menar professor Ute Kropf från Tyskland att det optimala vetebeståndet byggs med 300 veteplantor som ska ge 600 ax. Carl Blackert förklarar att vi genom att gå in i varje markkarteringspunkt kan få koll på skördepotentialen och framför allt det som begränsar den. Det finns även chans att påverka mitt i säsongen. Med handsensorn i en nollruta i vetetfältet kan kvävegödslingen våga anpassas, vad sägs om hundra kilos skillnad i kvävegödsling jämfört med gödsling efter schabloner? I vallarna kan skördepotentialen utnyttjas med rörsvingel. Hur man gör för att inte tappa i råproteinhalt finns det också strategier för.

Hur ser då konkurrenskraften ut i svenskt lantbruk? Stefan Gustavsson menar att arrendet säger en del om det. Välkommen att läsa detta och mycket mer i Arvensis nummer 7.

Emma Hjelm,
Arvensis

Ur innehållet:

- 4 Tredje stora skörden i följd**
Tillfälle för säkring kan ges
- 6 Verktyg optimerar kvävegödsling**
Variera N-givan efter handsensorn
- 10 Gör en ö... eller gräv ner**
Två meter till brunnar i fält
- 12 Anpassa tiltbredd efter jordart**
Sönderdelat ökar effektbehov
- 16 Arrendet = konkurrenskraften**
Södra Sverige ligger bra till
- 18 Vitklöver med fårbetning**
Gav 400 kilo frö
- 20 Kallt så in i Norden**
Gav lågt vallprotein
- 22 Med maxskörd i sikte**
Varje punkts potential analyseras
- 26 Management för rörsvingel**
Håller i längden
- 33 Träda dig till lönsamhet**
En lönsam fokusareal

